HRVATSKI MEMORIJALNO-DOKUMENTACIJSKI CENTAR DOMOVINSKOG RATA
Marulićev trg 21, 10000 Zagreb
Tel/fax. +3851 48-28-268/221
MB: 1909592, OIB: 57527861125, RAZDJEL:055 GLAVA: 35 RKP:40623
e-mail: centar@centardomovinskograta.hr
SWIFT HPBZHR2X, IBAN HR9223900011100322371

PLAN RADA ZA 2015.

Klasa: 001-02/15-02/01
Ur.broj: 568-01-15-01
U Zagrebu, 21. siječnja 2015.

I. Hrvatski memorijalno-dokumentacijski centar Domovinskog rata i njegov ustroj..... 3

II. Ciljevi i rad Centra u 2015. 5

-izniman značaj stručnog i znanstvenog usavršavanja zaposlenika Centra
-stvaranje vlastite knjižnice
-značaj odlazaka na „teren“
-utvrđivanje izravnih demografskih gubitaka RH u Domovinskom ratu
-kulturno-znanstvena djelatnost
-izdavačka djelatnost.

III. Obrazloženje prijavnica predloženih programa javnih potreba u kulturi za 2015. 12

I. Hrvatski memorijalno-dokumentacijski centar Domovinskog rata i njegov ustroj

Hrvatski memorijalno-dokumentacijski centar Domovinskog rata (dalje: Centar) utemeljen je kao javna znanstvena ustanova - specijalizirani arhiv, sa zadaćom prikupljanja, sređivanja, čuvanja te stručnoga i znanstvenoga istraživanja i publiciranja gradiva iz Domovinskoga rata. Centar je osnovan na zahtjev Sabora Republike Hrvatske, osnivač Centra je Republika Hrvatska, a prava i dužnosti osnivača obavlja Ministarstvo kulture RH, u okviru ovlasti Vlade RH. Smješten je u zgradi Hrvatskog državnog arhiva na Marulićevom trgu 21 u Zagrebu.

Odluka o osnivanju Centra potvrđena je na Saboru RH u prosincu 2004. godine, a imenovanjem v.d. ravnatelja 2. ožujka 2005. godine Centar je počeo s radom. Osnivanjem Centra željelo se naglasiti da je Domovinski rat jedno od najsjajnijih razdoblja hrvatske povijesti i temelj suvremene hrvatske države, a sam datum početka rada Centra – 2. ožujka (2005.) - simboličan je, jer je na taj datum 1991. došlo do prvog većeg oružanog sukoba između hrvatske policije i pobunjenih Srba u Republici Hrvatskoj.

Zapošljavanjem zaposlenika u veljači 2006. godine, nakon provedenoga javnog natječaja, završen je glavni dio ustrojavanja Centra. Od tada se u Centru intenzivno prikuplja i sređuje arhivsko gradivo iz Domovinskoga rata, te provode programske aktivnosti u cilju znanstvenog prikaza događaja iz Domovinskog rata. Na kraju 2006. godine Centar je imao 15, a od kraja 2007. godine do danas ima ukupno 18 zaposlenika.

Većina zaposlenika su diplomirani povjesničari (šestero zaposlenika je doktoriralo, a petero je u postupku izrade disertacije).

Svi zaposlenici Centra kojima je to uvjet za posao položili su stručni arhivski ispit. Centar ima dva zaposlenika sa zvanjem viši arhivist.

Arhivska djelatnost Centra organizirana je kroz:

Odjel za arhivsko gradivo, koji je prema Statutu Centra podijeljen na:

- Odsjek za konvencionalno gradivo,
- Odsjek za nekonvencionalno gradivo (fotografija, film, video zapisi)

Odjel za znanstveno istraživanje Domovinskog rata.

Uz te, u Centru je osnovana ustrojbena jedinica:

Odjel za opće i financijsko-knjigovodstvene poslova, podijeljen na:

- Odsjek za upravno-pravne poslova
- Odsjek za računovodstvo i financije

Spomenuti Odjel ustrojen je na način da se maksimalno vodilo računa o racionalnom rasporedu djelatnika, što zahtjeva izniman napor zaposlenika koji se, ovisno o novim zakonima i potrebama, stručno osposobljavaju na raznim seminarima i predavanjima. Jednako tako, i ostalim zaposlenicima omogućeno je stručno osposobljavanje i usavršavanje. Sve navedeno nastojat će se ispoštovati i u narednoj 2015. godini.

Organizacijska shema Centra:

U dugoročnom planu rada Centra potrebno je planirati barem još jednog zaposlenika u Odjelu općih i financijsko-knjigovodstvenih poslova. No, to ovisi o financijskim mogućnostima resornog ministarstva, pa se teško može očekivati u narednoj 2015. godini.

II. Ciljevi i rad Centra

Rad Centra uvjetovan je Zakonom o Hrvatskom memorijalno-dokumentacijskom centru Domovinskog rata, što u najvećem dijelu određuje dugoročne planove rada Centra, pa tako i plan rada za slijedeću, 2015. godinu:

- **arhivska djelatnost,**
- **znanstveni rad** i
- **izdavačka djelatnost,**
- **osiguravanje uvjeta za dostupnost arhivskog gradiva znanstvenicima i**
- **daljnji rad na razvoju Centra u značajnu arhivsku i znanstvenu ustanovu.**

Centar i u 2015. godini planira održati promocije svojih izdanja i predavanja o temama iz Domovinskog rata. Datumi i teme predstavljanja i predavanja dogovaraju se tijekom godine, ovisno o raznim obljetnicama i pozivima/zamolbama koje su upućene Centru.

Sukladno sadržaju Strateškog plana Centra za 2014.-2016. godinu, ne smije se zanemariti ni moguća suradnja sa srodnim međunarodnim ustanovama, no zbog dosadašnje sređenosti gradiva, odnosno potrebe njegova daljnega sređivanja primarna aktivnost Centra ipak je prije svega arhivska djelatnost, koja uzima mnogo vremena.

Arhivska djelatnost propisana je Zakonom o radu Centra, a znanstveni rad i izdavačka djelatnost neophodni su radi objektivnog prikaza Domovinskog rata i pojedinih događaja iz toga razdoblja, odnosno radi prezentacije rezultata znanstvenog rada. Uostalom u Zakonu o radu Centra, u opisu njegove djelatnosti posebno je istaknuto:

- **prikupljanje,**
- **sređivanje,**
- **čuvanje i**
- **zaštita arhivskog gradiva iz Domovinskog rata.**

S obzirom na Zakon o Centru, djelatnost Centra podrazumijeva i:

- **stručno i znanstveno istraživanje Domovinskog rata,**
- **publiciranje dokumentacije i podataka o Domovinskom ratu, odnosno omogućavanje znanstvenicima uvid u arhivsko gradivo,**
- **organizaciju stručnih i znanstvenih predavanja i skupova, kao i**
- **organizaciju izložbi o Domovinskom ratu.**

Sve to, kao i prethodnih godina, Centar će nastojati provesti u 2015. godini.

S obzirom na to da je osnivač Centra Republika Hrvatska, rad Centra u najvećoj mjeri ovisi o sredstvima za rad dobivenim iz državnog proračuna, odnosno od Ministarstva kulture. Stoga se može predvidjeti da će se i financijski plan za sljedeću godinu temeljiti i zadržati u okviru Financijskog plana za 2014. godinu, a njegovo ostvarenje ovisit će o situaciji u državi, odnosno odobrenim sredstvima od Ministarstva kulture RH, te vlastitim prihodima Centra. Kao i do sada, pojedina izdanja Centra bit će objavljena u suradnji sa srodnim ustanovama.

-izniman značaj stručnog i znanstvenog usavršavanja zaposlenika Centra

U obavljanju svoje djelatnosti Centar će i dalje biti otvoren prema svima koji svojim projektima mogu doprinjeti stručnoj ili znanstvenoj prezentaciji događaja iz Domovinskoga rata. U tom cilju, Centar će 2015. nastaviti, samostalno ili u suradnji sa srodnim znanstvenim ustanovama, poticati znanstveno-istraživačku i izdavačku djelatnost o Domovinskom ratu. Upravo je sređenost gradiva i njegova dostupnost preduvjet za objektivno i znanstveno iznošenje činjenica te cjeloviti prikaz Domovinskog rata. Dakako, preduvjet su i objektivni

znanstvenici koji su svoj istraživački rad spremni na duže vrijeme posvetiti problematici toga razdoblja hrvatske povijesti. Bez stručnog usavršavanja zaposlenika nije moguće ostvariti plan razvoja Centra u respektabilnu znanstvenu ustanovu, niti se mogu ostvariti strateški ciljevi Centra.

Centar će stoga, da bi uz prikupljanje i sređivanje gradiva stvorio i znanstvenike koji će o Domovinskom ratu govoriti stručno i argumentirano, a sukladno planu razvoja Centra u respektabilnu znanstvenu ustanovu za tematiku Domovinskog rata, i u 2015. nastaviti financijski pomagati, dakako sukladno svojim mogućnostima, stručno i znanstveno usavršavanje svojih zaposlenika.

-stvaranje vlastite knjižnice

Centar stvara vlastitu knjižnicu o Domovinskom ratu, jer su rad na povijesnim izvorima i uvid u stručnu literaturu preduvjeti znanstvenog rada. Stoga će, radi potpore istraživačkoj djelatnosti, Centar i u 2015. nastaviti s prikupljanjem knjiga, časopisa i drugih tiskovina i publikacija koje su tematski vezane uz Domovinski rat, kao i ostale teme suvremene hrvatske i europske/svjetske povijesti.

Planirano povećanje broja knjiga u 2015.: najmanje 10 novih naslova.

-značaj odlazaka na „teren“

Iz istoga razloga – radi što veće objektivnosti u radu i interpretacijama pojedinih događaja, drži se da je važno da znanstvenici, ako je moguće, obiđu mjesta događaja iz Domovinskog rata o kojima pišu i razgovaraju s osobama koje su izravno sudjelovale u tim događajima. Stoga je Centar do sada poticao svoje zaposlenike na neposredno sudjelovanje u obilježavanju važnih datuma i događaja iz Domovinskog rata, što je bila svojevrsna „terenska nastava“, ali i terensko istraživanje, prilikom kojeg su zaposlenici upoznali ambijent pojedinog područja izravno pogođenog ratom i neprijateljskim djelovanjem u Domovinskom ratu, ali i atmosferu među stanovništvom i braniteljima toga područja, koju im mogu opisati neposredni sudionici tih događaja kroz svoja sjećanja („memoarsko gradivo“). Centar će i tijekom 2015. nastaviti s tom praksom, jer je, s obzirom na dugoročne, strateške planove o razvoju Centra, obilazak mjesta važnijih događaja iz Domovinskog rata i razgovor s njihovim sudionicima jedan od važnih ciljeva koje Centar treba ispuniti u narednom razdoblju (stvaranje memoarskog gradiva).

-utvrđivanje izravnih demografskih gubitaka RH u Domovinskom ratu

Tijekom 2015. Centar će nastaviti s ažuriranjem podataka o poginulim braniteljima i civilima u Domovinkom ratu, odnosno rad na projektu Izravni demografski gubici Republike Hrvatske u Domovinskom ratu. Dakako, ovisno o novim podacima, Centar će nastaviti i s unosom podataka u bazu podataka Centra o poginulima u Domovinskom ratu na okupiranom području RH (područje „RSK“, dakle uglavnom osobe srpske narodnosti), što je preduvjet za realizaciju projekta cjelovitog popisa žrtava Domovinskoga rata, sa svim elementima koji su potrebni za preciznu statističku obradu poginulih i ubijenih građana RH (dob i spol osoba, prebivalište, način na koji su ubijeni, status itd.). Kako je već navedeno u Strategiji za 2014.-2016., spomenuti popis žrtava planirao se završiti do kraja 2014. godine, u suradnji s Uredom za zatočene i nestale pri Ministarstvu branitelja, obitelji i međugeneracijske solidarnosti RH. No, kako je rečeno u Planu za 2014., završetak spomenutoga projekta ne ovisi samo o radu zaposlenika Centra, jer njegova cjelovitost i točnost ovisi o suradnji sa spomenutim ministarstvom, te ministarstvima obrane, unutarnjih poslova i zdravstva, pa će se rad na tom projektu nastaviti i u 2015. godini. Baza podataka poginulih i ubijenih građana na okupiranom području RH tijekom Domovinskog rata koju ima Centar jedinstvena je u Hrvatskoj, jer se u njoj uneseni podaci temelje na izvorima srpske strane, koje nema niti jedna druga ustanova u

RH. Spomenuti popis također se planirao završiti najkasnije do kraja 2014. godine (zajedno s cjelovitim popisom svih poginulih i ubijenih u Domovinskom ratu), uz napomenu da će prezentacija javnosti podataka iz spomenute baze Centra ovisiti o tijeku postupka i rasprava vezanim uz tužbu za genocid koju je Republika Hrvatska podnijela protiv Republike Srbije na međunarodnom sudu u Haagu. Zbog objektivnih razloga oba popisa još nisu završena i na njima se dalje radi, a njihov završetak ovisi o dobivanju podataka iz baze podataka Udruge liječnika dragovoljaca Domovinskog rata i Medicinskog fakulteta – Odjela za informiranje i istraživanje te provjeri dijela podataka u MUP-u RH, što neće biti moguće realizirati u kraćem vremenskom razdoblju.

-kulturno-znanstvena djelatnost

S obzirom na otvorenost Centra za suradnju sa srodnim i zainteresiranim ustanovama na istraživanju Domovinskoga rata, koja je potvrđena u dosadašnjem radu, Centar će i 2015. nastaviti surađivati sa srodnim ustanovama, a uz uvjet poštivanja stručne i znanstvene metodologije i s raznim udrugama, na organizaciji kulturno-znanstvenih događaja tematski vezanih uz Domovinski rat i obilježavanje važnih događaja iz Domovinskog rata.

U tom cilju Centar je od svoga osnutka organizirao ili sudjelovao na više od 200 stručnih javnih tribina i predavanja te izložbi o pojedinim događajima iz Domovinskog rata. Pritom se nastojalo upozoriti na neke manje poznate događaje ili potražiti odgovor na neka dvojbena pitanja. Nakon što se svojim radom nametnuo u javnosti, zaposlenike Centra u zadnje dvije godine sve više zovu nastavnici u osnovnim i srednjim školama da im budu gosti na predavanjima o Domovinskom ratu. Sukladno tome, strateškim ciljem Centra smatra se i angažiranje njegovih zaposlenika na prenošenju stečenoga znanja o Domovinskom ratu u školama i na sveučilištu, a ne samo sudjelovanje njegovih zaposlenika na stručnim i znanstvenim skupovima. Centar dugoročno planira nastaviti s takvim aktivnostima, uz potrebu posebne pripreme za određene teme, koje će njegovi zaposlenici predavati, ovisno o zahtjevima, u školama, na fakultetima, na javnim predavanjima itd. Zbog iznimno velikog obima posla koji imaju zaposlenici Centra (svakodnevno prikupljanje i sređivanje gradiva, rad na stjecanju doktorata znanosti, rad na pripremi za bogatu godišnju izdavačku djelatnost Centra te gotovo svakodnevna pretraga dokumenata „RSK“ za potrebe ministarstava unutarnjih poslova i pravosuđa RH, kao i za razne pravne i fizičke osobe), priprema posebnih tema iz Domovinskog rata za javna predavanja do sada je išla nešto sporijom dinamikom, a hoće li se tome u sljedećoj godini posvetiti više pozornosti ovisi o količini zahtjeva koje će Centar dobiti od određenih ustanova, odnosno o tome hoće li Centar biti preopterećen poslovima koje mora ubrzano izvršavati prema zahtjevima stranaka.

Jednako tako, s obzirom na zahtjeve koje Centru postavljaju razne pravne i fizičke osobe, u radu Centra u sljedeće tri godine, planirana je izrada kronologije Domovinskog rata, koja će uz temeljne faktografske podatke imati i priloge s povijesnim izvorima i fotografijama. Za početak, Centar je, sukladno navodu u prethodno objavljenoj Strategiji, u prvoj polovici 2013. na svoju web stranu stavio radnu verziju kronologije, a do kraja 2015. planira završiti spomenutu kronologiju, no s obzirom na razne procese pred domaćim i stranim sudovima, te preopterećenost zaposlenika Centra svakodnevnim obvezama, teško je predvidjeti hoće li tijekom 2015. biti dovoljno vremena za rad na spomenutoj kronologiji.

Kao i u proteklom razdobju, Centar će i tijekom 2015. nastojati organizirati poneku izložbu, što ovisi i o pozivima srodnih ustanova ili neke od Udruga za suorganizacijom izložbe. Sada je teško predvidjeti koje su to izložbe i kada će biti, no uobičajeno je da se o tome razgovara tijekom godine, ovisno o aktualnostima. Ono što je već dogovoreno, odnosi se na suradnju zaposlenika Centra s Pomorskim muzejom u Rijeci na izradi postava o Domovinskom ratu.

-međunarodna suradnja sa srodnim ustanovama

Sukladno sadržaju Strateškog plana 2014.-2016. jedan od ciljeva Centra u 2015. je njegovo povezivanje sa srodnim ustanovama u inozemstvu (sa srodnim ustanovama u Hrvatskoj Centar surađuje od početka svoga rada) i jača prisutnost na međunarodnim znanstvenim skupovima. Zbog obima posla koji zaposlenici svakodnevno imaju (pisanje doktorata i ostalih obveza, posebice vezanih uz izdavačku djelatnost Centra, koja je iznimno bogata i po kojoj je Centar postao prepoznatljiv), ali i s obzirom na dobivena financijska sredstva, to je do sada bilo teško izvedivo, pa se ne može predvidjeti koliko će to biti moguće ostvariti u narednoj godini.

-izdavačka djelatnost

Uz spomenutu djelatnost, koja je uglavnom određena Zakonom o Hrvatskom memorijalno-dokumentacijskom centru Domovinskog rata (NN 178/04), zaposlenici će nastaviti raditi na pripremi materijala i tekstova za izdavačku djelatnost Centra. Dugoročni plan izdavačke djelatnosti Centra za 2015. ne razlikuje se od planova realiziranih u prethodnim godinama:

- dvije knjige dokumenata „RSK“,
- fotomonografija,
- zbornik radova,
- knjiga s memoarskim gradivom te, prema mogućnosti,
- znanstvena studija.

Dakako, ovisno o suradnji sa srodnim ustanovama ili drugim subjektima, odnosno dostupnim sredstvima, izdavačka djelatnost Centra može biti i veća, ali i manja. Rizici prilikom planiranja izdavačke djelatnosti općepoznati su i s njima se susreću sve srodne ustanove. Primjerice, u izdavačkoj djelatnosti realizacija ovisi o suradnicima – autorima projekata, dakle o subjektivnim razlozima, potom o sredstvima, te o dostupnosti izvora (posebice se to odnosi na rad ustanova koje se bave suvremenom povješću, gdje su izvori i arhivsko gradivo još u fazi prikupljanja i sređivanja).

-dostupnost arhivskog gradiva

Glede dostupnosti arhivskog gradiva iz Domovinskog rata koje se čuva u Centru i u 2015. poduzet će se Zakonom o arhivskom gradivu određene mjere da se ono učini još dostupnijim. Već do sada su izdvojeni i arhivistički sređeni fondovi i zbirke:

1. 9. korpus oružanih snaga SFRJ
2. Zbirka JNA
3. operativna grupa JNA
4. 8. operativna grupa JNA
5. 9. mtbr JNA
6. 7. korpus „Srpske vojske Krajine“
7. 11. korpus „Srpske vojske Krajine“
8. 15. korpus „Srpske vojske Krajine“
9. 39. korpus „Srpske vojske Krajine“
10. 1. krajiški korpus „Vojske Republike Srpske“
11. 2. krajiški korpus „Vojske Republike Srpske“
12. 145. pbr TO Plaški
13. 2. lička brigada TO
14. 37. pbr Željava
15. 54. pješadijska brigada 18. korpusa SVK
16. 59. odred TO Podravka Slatina

17. 63. odred TO Daruvar
18. 7. brigada TO Gračac
19. 8. pbr TO Korenica
20. 98. pješadijska brigada 18. korpusa SVK
21. Glavni štab „Srpske vojske Krajine“
22. Ministarstvo obrane RSK – Uprava „Istočna Slavonija“
23. Ministarstvo odbrane „RSK“ – Uprava „Sjeverna Dalmacija“
24. Ministarstvo odbrane RSK – „Uprava Zapadna Slavonija“
25. Ministarstvo odbrane „Republike Srpske Krajine“
26. Ministarstvo unutrašnjih poslova „Republike Srpske Krajine“
27. Naftna industrija Krajine - Mirkovci
28. Općinski štab TO Daruvar
29. Općinski štab TO Donji Lapac
30. Općinski štab TO Gračac
31. Općinski štab TO Grubišno Polje
32. Općinski štab TO Korenica
33. Općinski štab TO Novska
34. Općinski štab TO Okučani
35. Općinski štab TO Pakrac
36. Općinski štab TO Plaški
37. Sekretarijat za unutrašnje poslove Beli Manastir
38. Sekretarijat za unutrašnje poslove Benkovac
39. Sekretarijat za unutrašnje poslove Knin
40. Sekretarijat za unutrašnje poslove Kostajnica
41. Sekretarijat za unutrašnje poslove Okućani
42. Sekretarijat za unutrašnje poslove Vukovar
43. Skupština „Republike Srpske Krajine“
44. Skupština općine Knin
45. Skupština općine Pakrac
46. Skupština Zajednica općina sjeverna Dalmacija
47. Srpska pravoslavna crkva
48. Stanica javne bezbjednosti Dvor
49. Stanica milicije Dubica
50. Štab teritorijalne odbrane Zapadna Slavonija
51. Vlada „Republike Srpske Krajine“
52. Vrhovni savet obrane „RSK“
53. Zbirka gradiva vojnih ustanova i postrojbi JNA u RH
54. Zbirka pečata vojnih postrojbi i civilnih ustanova na okupiranom području RH
55. Zbirka stampata
56. Zbirka tiskovina
57. Zbirka vojnih zemljovida
58. Zbirka političkih stranaka i udruga na okupiranom području RH
59. Zonski štab TO Banija
60. Zonski štab TO Lika
61. Zonski štab TO „Zapadna Slavonija“

Za sve fondove i zbirke napravljeni su sumarni inventari ili inventarni popisi prema zahtjevima struke; dakako, s preuzimanjem novog gradiva i sređivanjem fondovi se nadopunjuju i njihovo sređivanje trajat će sve do konačnog sređivanja cjelokupnog gradiva. Popis spomenutih fondova i zbirki korisnici će moći vidjeti i na web stranici Centra.

Planirano povećanje prikupljenog gradiva u 2015:
Konvencionalno gradivo: povećanje za najmanje 2-5 d/m (20-50 kutija).
Nekonvencionalno gradivo: povećanje za barem 10 sati videozapisa i 100 fotografija godišnje.

Planirano povećanje zaštićenoga gradiva u 2015.:
Skenirati i obraditi barem 50.000 stranica dokumenata.

Ovisno o procjeni koliko bi to moglo utjecati na vlastite prihode Centra (koji najvećim dijelom nastaju prodajom izdanja Centra) dio izdanja Centra, postavljanjem na web stranu Centra, postat će dostupniji zainteresiranim korisnicima. Tu se prije svega misli na dokumente „RSK“, koje je Centar prezentirao javnosti u seriji „Republika Hrvatska i Domovinski rat 1990.-1995. – dokumenti“ (ur. Mate Rupić i drugi).

Zainteresiranim osobama za gradivo Centra, uvid u njegov sadržaj omogućen je posebnim Ugovorom o suradnji Centra i Hrvatskog državnog arhiva u čitaonicama Hrvatskog državnog arhiva.

S obzirom na financijske mogućnosti, dugoročno gledajući, takav vid dostupnosti gradiva ostat će glavni i u narednom trogodišnjem razdoblju, što ne znači da Centar u svom radu neće učiniti sve što je u mogućnosti njegovih zaposlenika da se poveća obim digitaliziranog arhivskog gradiva, kao i njegova dostupnost korisnicima.

-dugoročno očuvanje arhivskog gradiva

Cilj Centra je dugoročno zaštititi i očuvati arhivsko gradivo u svojim spremištima, te prikupiti što je moguće više gradiva koje je kod privatnih imatelja. Stoga zaposlenici Centra stalno kontroliraju mikroklimatske uvjete pohrane i sigurnost konvencionalnog i nekonvencionalnog gradiva u spremištima, te rade na poboljšanju postojećih uvjeta. Jedan od načina dugoročne zaštite je i izrada zaštitnih kopija, odnosno digitalizacija gradiva, na čemu zaposlenici Centra intenzivno rade i to će nastaviti raditi i u 2015. godini. Zapravo, stvaranje zaštitne kopije za nekonvencionalno gradivo (video i audiozapisi, pozitivi i negativi fotografija, digitalni dokumenti) na trajnije medije kao što je „vanjski disk“, odnosno stvaranjem baza na serverima radi njihove zaštite i trajnijeg čuvanja, jedan je od strateških ciljeva rada Centra. Dakako, ispunjenje spomenutog cilja, odnosno dinamika njegove realizacije ovisi o financijskim sredstvima, odnosno o mogućnosti nabave potrebne opreme i angažiranja osoba za rad na projektu digitalizacije i zaštite arhivskog gradiva. Sasvim izvjestan nedostatak sredstava u 2015. pokušat će se nadoknaditi sudjelovanjem na natječajima i povlačenju sredstava od HAVC-a.

Spremišni prostor jedan je od problema s kojim se suočava Centar, kao i većina Državnih arhiva u Hrvatskoj. Problem je kratkoročno riješen u suradnji s Hrvatskim državnim arhivom preuzimanjem spremišnog prostora u Kerestincu, pa tijekom 2015. još ne bi trebalo biti problema sa spremišnim prostorom. Ipak, dugoročno gledajući, problem spremišta arhivskog gradiva Centra nije do kraja riješen, pa se s tim u vezi mogu očekivati problemi. Spomenuto se odnosi i na nekonvencionalno i na konvencionalno gradivo. Zadaća čuvanja nekonvencionalnog i dijela konvencionalnog gradiva za sada je riješena u suradnji s Hrvatskim filmskim arhivom (Hrvatskom kinotekom), koji je jedan od odjela Hrvatskog državnog arhiva, a spremište im se nalazi u Kerestincu**.** No, dugoročno treba misliti na povećanje obima nekonvencionalnog gradiva i na potrebu osiguravanja novoga spremišta, sa svim potrebnim uvjetima za čuvanje nekonvencionalnog arhivskog gradiva. Rješenje problema spremišta za arhivsko gradivo Centra može se predvidjeti izgradnjom novog spremišnog prostora u Kerestincu.

Zaključak

Prema tome, u 2015. zaposlenici Centra nastavit će raditi poslove određene Zakonom o radu Centra, te poslove koji će doprinjeti prepoznavanju Centra kao središnje ustanove za problematiku Domovinskog rata, ali i aktivnosti koje će doprinjeti stručnom i znanstvenom usavršavanju zaposlenika Centra:

- prikupljanje i zaštita arhivskog gradiva iz Domovinskog rata;
- sređivanje gradiva „Republike Srpske Krajine“ (RSK);
- selekcija i priprema dokumenata za tiskanje knjiga iz serije: *Republika Hrvatska i Domovinski rat 1990.-1995. – dokumenti*;
- autorstvo i suradnički radovi na provedbi izdavačke djelatnosti Centra;
- stvaranje memoarskog gradiva (intervjui sa zapovjednicima i pripadnicima ratnih postrojbi te sudionicima pojedinih događaja);
- traženje dokumenata iz arhivskog gradiva koje se čuva u Centru, na zahtjeve zaprimljene od raznih institucija: državnih (Županijska državna odvjetništva RH, MORH, Ministarstvo pravosuđa – Uprava za suradnju s MKSJ u Haagu, Odjelima za ratne zločine MUP-a RH, Odvjetničkim timovima hrvatskih generala, itd.) i međunarodnih (MKSJ u Haagu, itd.);
- priprema gradiva za pregled na zahtjev pravnih i fizičkih osoba;
- digitalizacija arhivskog gradiva, radi zaštite arhivskog gradiva i sprječavanja daljnjeg oštećenja izvornika;
- selekcija i opis te zaštita video zapisa iz Domovinskog rata;
- opis i zaštita fotografija iz Domovinkog rata;
- rad na projektu *Izravni demografski gubici Republike Hrvatske u Domovinskom ratu*, odnosno unos podataka u bazu podataka Centra o poginulima u Domovinskom ratu na okupiranom području RH (područje „RSK“, dakle uglavnom osobe srpske narodnosti),
- prikupljanje knjiga, časopisa i drugih tiskovina koje su tematski vezane za događaje iz Domovinskog rata;
- predavanja zaposlenika Centra u školama i izlaganja na stručnim i znanstvenim skupovima te tribinama, okruglim stolovima i promocijama;
- stručno i znanstveno usavršavanje zaposlenika Centra (doktorski studij te tečajevi i seminari za pojedine službe i djelatnosti) i dr.

III. Obrazloženje prijavnica predloženih programa javnih potreba u kulturi za 2015.

ARHIVSKE DJELATNOSTI

OBRAZLOŽENJE ARHIVSKE DJELATNOSTI (tražena sredstva, ukupno: 450.000,00 kn)

Zbog trenutne gospodarske situacije u Hrvatskoj, potrebe za financiranjem programskih aktivnosti Hrvatskog memorijalno-dokumentacijskog centra Domovinskog rata (dalje Centar) u 2015. godini prilagodit ćemo mjerama štednje, odnosno smanjit ćemo za određeni iznos tražena sredstva za pojedine programe u odnosu na dosadašnja potraživanja, no za pojedine programe neophodno je povećati sredstva, jer se povećao opseg djelatnosti Centra, primjerice na programu „Kulturno-prosvjetna djelatnost“, kao i programu „Zaštitno snimanje arhivskog gradiva“, koje zbog izvanrednih okolnosti preuzimanja gradiva od posebne važnosti za RH i potrebe njegova žurnog presnimavanja, odnosno digitalizacije, zahtjeva dodatna sredstva.

1. OTKUP ARHIVSKOGA GRADIVA – 60.000,00 kn

Jednako kao do sada, Centar će nastaviti prikupljati gradivo iz Domovinskoga rata, među kojim je i gradivo u posjedu privatnih imatelja i stvaratelja. Riječ je najvećim dijelom o video zapisima i fotografijama, za čije preuzimanje treba predvidjeti sredstva. Dakako, teško je predvidjeti točnu visinu potrebnih sredstava, jer visina otkupa ovisi o kvaliteti ponuđenoga gradiva, o njegovoj sređenosti i opisu ponuđenoga materijala, te o događaju koji je snimljen.

2. PRIKUPLJANJE MEMOARSKOGA GRADIVA – 35.000,00 kn

Jednako kao i do sada, Centar će nastaviti prikupljati memoarsko gradivo, bez kojega je, iako se drži sekundarnim gradivom, znatno teže razumijeti povijest. Zbog osjetljivosti problematike i primjetnoga straha pojedinih sudionika događaja, provedba spomenutoga programa zahtijeva posebnu stručnu, pa i psihološku pripremu. Riječ je o velikom poslu, za čiju provedbu katkad treba predvidjeti angažiranje vanjskih suradnika, koje prethodno treba uputiti u cilj i metodologiju anketiranja. Jednako tako, u provedbi zadanoga programa planira se uspostaviti suradnja s osobama i ustanovama koje provode slične projekte, posebice one koji sudjeluju u snimanju dokumentarnih programa, te od njih preuzeti snimljeno memoarsko gradivo, dakako, uz sudjelovanje u podmirenju dijela troškova snimanja.

3. ZAŠTITNO SNIMANJE ARHIVSKOGA GRADIVA – ukupno: 100.000,00 kn

40.000,00 kn za redovne godišnje potrebe + 60.000,00 kn za poseban program presnimavanja gradiva o ratu u BiH)

U cilju zaštite postojećega arhivskoga gradiva, potrebno je predvidjeti sredstva za presnimavanje, odnosno zaštitno snimanje (skeniranje) fotografija i zemljovida te video materijala, posebice onoga na VHS snimkama, koji je potrebno prebaciti na DVD i neki trajniji (i skuplji) medij (primjerice, digitalna Beta ili vanjski disk). Konkretno, Centar je radi trajnije zaštite i čuvanja počeo prebacivati gradivo s DVD-a na vanjski disk, a nastavio je i s prebacivanjem zbirke vojnih zemljovida na digitalni medij, kako bi se zaštitili i kako bi se omogućilo njihovo lakše korištenje.

Poseban program zaštitnog snimanja arhivskog gradiva „Zbirka dokumenata o ratu u BiH“: 60.000,00 kn

Centar je Ugovorom sa HDA (od 7. svibnja 2009.) preuzeo u depozit 10.134 kutije/registratore arhivskog gradiva: „Zbirka dokumenata o ratu u BiH“ od 1992. do 1996. godine (oko 1000 dužnih metara gradiva, odnosno otprilike najmanje 5 miliona stranica), koje je odlukom Vlade RH na obradu i čuvanje preuzeo Hrvatski državni arhiv 2000. godine. Zbog mogućnosti da se spomenuto gradivo vrati na mjesto stvaranja, dakle odnese izvan Hrvatske (Sporazumom o sukcesiji bivše SFRJ, koji je stupio na snagu u lipnju 2004., predviđena je i provedba sukcesije i povrata arhivskog gradiva), a zbog njegove iznimne važnosti za Hrvatsku i Hrvate u BiH, treba što žurnije osigurati preslike spomenutoga gradiva, koje se mogu koristiti kao dokazno sredstvo u postupcima pred međunarodnim institucijama, ali i u svrhu znanstvenih istraživanja. Dakako, preuzimanjem gradiva od Hrvatskog državnog arhiva, Centar nastavlja i obveze presnimavanja, a time i troškove koje je HDA do sada imao za to gradivo. Radi smanjenja troškova, Centar je digitalizaciju spomenutoga gradiva, koja je započela u Hrvatskom državnom arhivu, nastavio na vlastitom protočnom skeneru, a kako bi se gradivo BiH nesmetano svakodnevno presnimavalo, Centar je vlastitim sredstvima kupio još jedan fotokopirni aparat. Istodobno, da bi se ubrzao proces digitalizacije preko student servisa zaposlen je student povijesti za rad na tom projektu. Plan je da se godišnje digitalizira oko 200.000 stranica dokumenata kako bi se barem onaj vrjedniji dio gradiva sačuvao u Hrvatskoj.

4. IZDAVAČKA DJELATNOST – 175.000,00 kn

Predviđeni troškovi obuhvaćaju pripremu za tisak, tisak, honorare za lekturu, recenziju, uredničke poslove, dizajn knjiga, prijepis dokumenata i ostale potrebne stručne radnje.

4.1 Republika Hrvatska i Domovinski rat 1990.-1995. – dokumenti; knjiga 19.: ***Oružana pobuna Srba u Hrvatskoj i agresija Oružanih snaga SFRJ i srpskih paravojnih postrojbi na Republiku Hrvatsku (1990.-1995.)*** – nastavak započete serije dokumenata, iznimno važne za razumijevanje početka i tijeka agresije na Hrvatsku, osobito ponašanja i djelovanja neprijateljskih vojnih snaga. Kao i prethodno tiskane knjige s dokumentima vojne provenijencije i ova knjiga će imati između 450 i 600 stranica.
Predviđeni broj primjeraka bit će: 500. Predviđeni troškovi: 40.000,00 kn.

4.2 Knjiga dokumenata Republika Hrvatska i Domovinski rat 1990.-1995. – ***dokumenti; knjiga 20.: Dokumenti institucija pobunjenih Srba u Republici Hrvatskoj (1990.-1995.)*** – nastavak započete serije dokumenata, iznimno važne za razumijevanje početka i tijeka agresije na Hrvatsku, osobito djelovanja ustanova RSK, te političara i dužnosnika srpske paradržave. Knjiga će imati između 450 i 600 stranica, ovisno o zanimljivosti dokumenata koji će biti na raspolaganju, a radit će se u suizdavaštvu s Hrvatskim institutom za povijest – podružnicom za povijest Slavonije, Srijema i Baranje u Slavonskom Brodu, koji će osigurati veći dio troškova ove knjige.
Predviđeni broj primjeraka: 500. Predviđeni troškovi: 10.000,00 kn.

4.3 Seriju Republika Hrvatska i Domovinski rat 1990.-1995. – memoarsko gradivo nastavili bi s knjigom broj 10, u kojoj bi objavili zapise i fotografije sudionika Domovinskog rata. S obzirom na veličinu sadržaja radova koje je Centar do sada

primio, a čije su recenzije u tijeku, kako bi za tisak bio odabran najkvalitetniji sadržaj, knjiga će imati oko 400 stranica.
Predviđeni broj primjeraka: 500. Predviđeni troškovi: 35.000,00 kn

4.4 Zbornik radova o Domovinskom ratu do sada je bio posvećen jednoj od aktualnih tema, odnosno problemu koji u historiografiji nije bio dovoljno dobro obrađen. Tako će biti i u 2015., a s obzirom na sadržaje koje smo dobili do sada i koji trebaju proći recenziju kako bi se za tisak odabrao najkvalitetniji rad, knjiga će vjerojatno imati između 400 i 450 stranica i tvrde korice.
Predviđeni broj primjeraka: 500. Predviđeni troškovi: 40.000,00 kn

4.5 Fotomonografija s tematikom iz Domovinskog rata.
S obzirom na prikupljene fotografije, u sljedećoj godini može se prirediti fotomonografija o raketiranju Banskih dvora i Gornjega grada u Zagrebu 7. listopada 1991. Dakako, s obzirom na prikupljene fotografije, moguća je i neka druga tema, ovisn o aktualnim događajima.
Planirani broj fotografija je oko 400, broj stranica je oko 250, a tiskala bi se u 500 primjeraka, na velikom formatu (A4). Predviđeni troškovi: 50.000,00 kuna.

5. KULTURNO PROSVJETNA DJELATNOST (IZLOŽBE, ZNANSTVENI SKUPOVI, STRUČNO USAVRŠAVANJE) – 80.000,00 kn

Sljedeći dinamiku obilježavanja obljetnica važnih događaja iz Domovinskoga rata, Centar će i u 2015. godini nastaviti s organizacijom predavanja i stručnih skupova. Kao i proteklih godina zaposlenici Centra sudjelovat će na stručnim i znanstvenim skupovima u zemlji i inozemstvu, a zatražena sredstva utrošit će se na njihovo stručno usavršavanje. S obzirom na to da se Centar u proteklim godinama nametnuo kao znanstvena ustanova za problematiku Domovinskog rata, sve veći je broj skupova i predavanja na koje su pozvani zaposlenici Centra, a time su narasli i troškovi kulturno-prosvjetne djelatnosti Centra. Događa se da je Centar u jednom danu pozvan na obilježavanje obljetnica i stručno-znanstvene skupove u različitim dijelovima države, pa se troškovi Centra po toj stavki znatno povećani nego u proteklim godinama.
S obzirom na to da će se 2015. Održati svečana proslava 20-te obljetnice vro „Oluja“, Centar će sudjelovati u pripremi izložbe i stručnih skupova o vro „Oluja“.

PROGRAM INVESTICIJA

OBRAZLOŽENJE PROGRAMA INVESTICIJA – 4.000,00 kn

Planirani troškovi unutar programa Investicije odnose se na opremu koja je potrebna za obavljanje djelatnosti Centra.

1. ***DVD Snimač, potreban zbog snimanja video gradiva na DVD medije.***

2. ***DVD player plus VHS, služi za presnimavanja starih VHS kazeta na DVD medije.....***
   Većina snimljene dokumentacije o Domovinskom ratu nalazi se na VHS kazetama. a kako bi se ista sačuvala potrebno je presnimavanje video zapisa na trajnije (DVD) medije.

   Predviđeni troškovi: ***4.000,00 kn***

PROGRAM INFORMATIZACIJE/OPREMA

OBRAZLOŽENJE PROGRAMA INFORMATIZACIJE/OPREMA -35.000,00 kn

1. ***Računala i monitori***: S obzirom na to da su neka računala u Hrvatskom memorijalno- dokumentacijskom centru Domovinskog rata kojim se djelatnici služe od sredine 2005. stara i da su dosta preopterećena, mora se predvidjeti njihova zamjena.

2. ***Vanjski HDD (disk + kućište):*** Zbog zaštitnog presnimavanja digitaliziranog gradiva (na preporuku struke da se gradivo sa DVD-a prebacuje na HDD) Centar treba osigurati veći broj vanjskih HDD-a kako bi cjelokupno prikupljeno video gradivo i fotografije prebacili na taj medij, za koji struka tvrdi da je dugotrajniji i sigurniji za čuvanje video gradiva.

3. ***Skener + printer***: Zbog velikih potreba snimanja prikupljenog arhivsko gradiva.

   Predviđeni troškovi: **35.000,00** kn

Ravnatelj
Doc. dr. sc. Ante Nazor